

Motion till riksdagen 2013/14:So19

**av Magnus Ehrencrona m.fl. (MP)
med anledning av prop. 2013/14:168**

Fritidspeng för barn i hushåll med försörjningsstöd

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en uppföljning av reformen.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en bred översyn av försörjningsstödet och bidragsnormen.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om barnets perspektiv på bästa aktivitet.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om integritet.

Motivering

Det finns något märkligt med den proposition som regeringen lägger. Det handlar om fritidspeng till barn i hushåll med försörjningsstöd. Regeringen slår knut på sig själv i sin ansträngning att visa en omsorg om de fattigaste barnen. Men de grundläggande problemen förändras inte alls av regeringens förslag.

Förslaget innebär att barn som lever i familjer som fått socialbidrag i minst sex månader ska få en s.k. fritidspeng för att kunna vara med på en regelbunden ledarledd aktivitet. Av någon anledning begränsas förslaget till barn mellan årskurs 4 och 9. Och självklart är det bättre för ett barn att ha möjlighet att vara med på en fritidsaktivitet varje vecka än att inte ha det. Men det gäller att skilja stort från smått.

Regeringen försöker plötsligt värna om ekonomiskt utsatta barn, men missar att konsekvenserna av den politik de fört har försatt ett mycket stort antal barn i ekonomisk utsatthet. I det ljuset blir det absurt att nu efter snart åtta års regerande rikta sig till dem som man förmodar har det mest hopplöst, och ge

Fel! Okänt namn på

allmosor. Det blir också absurt att väldigt många barn som nu lever i svåra ekonomiska situationer hamnar helt utanför regeringens förslag.

Under 2012 var det drygt 131 000 barn vars föräldrar någon gång under året fick ekonomiskt bistånd från socialtjänsten. När det gäller långvarigt bistånd, som beräknas som minst tio månader under året, var det 52 600 barn som hade det, och de är nu fler än vad de var för fem år sedan.

Om man i stället tittar på det mått för ekonomisk utsatthet som Rädda Barnen tagit fram, räknar man inte bara med dem som får försörjningsstöd utan även dem som har låg inkomststandard enligt en särskild beräkning. Då omfattas 232 000 barn. Det är därmed bortåt 200 000 barn som lever i ekonomisk utsatthet som inte alls nås av regeringens förslag om fritidspeng. Situationen ser olika ut i landet. I Malmö, som har den högsta andelen barn i ekonomiskt utsatta hushåll, är andelen enligt Rädda Barnens mått 31,9 procent. Ser man enbart till försörjningsstödet var det 9,6 procent.

Möjliga oförutsedda effekter

Man kan också fråga sig om förändringen verkligen behövs eftersom socialtjänstlagen redan ger utrymme för denna typ av bistånd. Enligt Socialstyrelsens allmänna råd framgår att socialnämnden bör beräkna kostnaderna enligt riksnormen till en högre nivå bl.a. ”om det är en förutsättning för att barn ska kunna delta i fritidsaktiviteter”. Här står också: ”Om det finns barn i hushållet, bör nämnden göra en särskild bedömning av barnets behov.”

Att det inte alltid görs bedömningar utifrån ett barnperspektiv och det svarar huruvida lagstiftningen verkligen följs är ett stort och allvarligt problem. Det finns en risk att man genom detta förslag likt kosmetika försöka täcka över ett större problem. Vi anser därför att utfallet för barn och barnfamiljer behöver följas upp, samt om ändringen i stort medför minskad benägenhet att göra individuella biståndsbedömningar enligt socialtjänstlagen.

Behov av fungerande generella stödsystem

Många av remissinstanserna är inte emot förslaget om fritidspeng, men pekar på att de i stället för att göra den här typen av reform hellre förordar en utökning av de generella stödsystemen. Det är också Miljöpartiets hållning. Regeringens försämringar av arbetslöshets- och sjukförsäkringen har skickat fler familjer i fattigdom: det hade varit betydligt bättre att färre familjer blir beroende av socialbidrag, än att förbättra på marginalen.

Socialförsäkrings- och arbetslöshetssystem behöver vara breda försäkringssystem som går in när människor behöver dem. Inträdesvillkoren ska inte vara för snäva. När det finns breda fungerande försäkringssystem kommer fler att klara sig och slipper vända sig till socialtjänsten för att bli biståndsbedömda. Att bli biståndsbedömd för försörjningsstöd är ett integritetskränkande system, som bör omfatta så få som möjligt och under begränsad tid.

Miljöpartiet förordar på sikt ett system med arbetslivstrygghet, ett heltäckande statligt trygghetssystem vid sjukdom och arbetslöshet som innebär att det också införs en lägsta nivå, ett golv, som ersättning när personer inte omfattas av sjukförsäkring eller arbetslöshetsförsäkring. Betydligt fler kommer att klara sig utan att bli beroende av försörjningsstöd. Det kommer också att frigöra tid för socialarbetare att utföra mer av det sociala arbete de är utbildade för. Se vidare motion 2012/13:Sf303 Arbetslivstrygghet.

Översyn av bidragsnormen

Försörjningsstödet som konstruktion var tänkt som ett tillfälligt bistånd, ett yttersta skyddsnät, och har aldrig varit tänkt som en permanent försörjningskälla. Dessvärre lever många med försörjningsstöd i långa tider, och det blir därmed till ett permanent fattigdomstillstånd. Att det numer ska finnas möjlighet att behålla en del av inkomsten för den som börjar arbeta utan att det dras av är bra, men vi anser att hela funktionen behöver ses över.

Socialstyrelsen presenterade 2007 ”Översyn av riksnormen” som presenterade flera förändringsförslag. Här fanns om barnperspektiv, riksnormens relation till konsumtionsundersökningar m.m. Översynen ledde dock till marginella förändringar.

Gällande öppna jämförelser finns för första gången i år indikatorn barn i familjer med långvarigt ekonomiskt bistånd. Det är ett angeläget mått som pekar på en situation som vi egentligen inte ska ha.

Miljöpartiet vill att en bredare översyn görs av försörjningsstödet funktion och utformning. I denna bör risken för permanent utsatthet och fattigdom, inte minst för barn, finnas med som en viktig del.

Barnets perspektiv i förslaget

När förslaget om fritidspeng nu läggs bör det åtminstone göras på ett så bra sätt som möjligt. När det gäller begränsningen i ålder för barn mellan årskurs 4 och 9 tycker vi den är mycket märklig. Barn kan redan i sjuårsåldern ha stor glädje av en aktivitet och så även unga i gymnasieåldern. Det är svårt att förstå varför de ska undantas. Många remissinstanser har också påpekat detta. Som svar anger regeringen att en utvärdering av reformen bör genomföras efter två år i syfte att överväga om det finns behov av att utöka målgruppen. Det är välkommet. Vi anser dock – som vi nämnt inledningsvis – att utfallet i ett bredare perspektiv behöver följas upp.

Vi anser också att barnets perspektiv tydligt måste efterfrågas. Att ha ett barnperspektiv är ofta något vuxna säger och uttrycker. Men det är verkligen inte alltid detsamma som barnets perspektiv. Vi anser därför att barnet måste tillfrågas. Och om barnet mycket hellre skulle vilja ha en cykel för att kunna röra sig friare, ett par skridskor, ett fiskespö eller ett par fotbollsskor för att kunna spela när hen vill måste det kunna vara möjligt. Någon som tycker det är jobbigt att vara i grupp, kanske för att hen blir mobbad, är knappast glad att

Fel! Okänt namn på

tvingas till att bara ha gruppaktivitet som alternativ. Att barnet själv måste tillfrågas och ha möjlighet att avgöra vad som är bästa aktivitet att delta i eller kunna utöva måste vara ett verkligt barnperspektiv.

Det är välkommet att regeringen backat från den ursprungliga tanken om att utbetalningen ska göras direkt till anordnare mot någon form av underlag. Det skulle innebära övertramp både när det gäller sekretess och integritet. Det kan dock finnas skäl att särskilt poängtera vikten av att människors integritet värnas.

Stockholm den 1 april 2014

Magnus Ehrencrona (MP)

Agneta Luttröpp (MP)

Gunvor G Ericson (MP)